

МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

О.В. Гамова

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Методичні рекомендації до практичних занять для студентів освітнього ступеня «магістр» спеціальності «Економіка та управління ринком землі»

Запоріжжя
2023

Гамова О.В. Управління земельними ресурсами : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка та управління ринком землі». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 50 с.

Методичні рекомендації містять плани практичних занять, поради до вивчення питань кожної теми курсу, основні терміни та поняття, контрольні запитання, теми доповідей, тестові завдання для самоконтролю, практичні завдання, перелік питань до заліку, список рекомендованої літератури.

Рецензент

В.В. Семченко, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування

Відповідальний за випуск

Д.І. Бабміндра, д-р економ наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Тема 1 Наукові аспекти використання земельних ресурсів.....	6
Тема 2 Науково-організаційні засади формування системи управління земельними ресурсами.....	9
Тема 3 Правові аспекти управління земельними ресурсами.....	12
Тема 4 Інституційний механізм системи управління земельними ресурсами.....	16
Тема 5 Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами.....	20
Тема 6 Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки.....	24
Тема 7 Землепорядкування як функція управління земельними ресурсами.....	29
Тема 8 Ринок землі в системі управління земельними ресурсами.....	37
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ	42
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	44

ВСТУП

Навчальна дисципліна спрямована на підготовку фахівців у сфері управління земельними ресурсами в землевпорядкуванні та кадастрі, аграрному менеджменті, управлінні міськими територіями та комунальним господарством, формуванні керівників, лідерів та висококваліфікованих спеціалістів, котрі володітимуть питаннями теоретичних знань та практичних навичок щодо комплексного використання природно-ресурсного потенціалу територіальних одиниць, формування екологічно-стабільних агломерацій та економічно ефективних бюджетів суб'єктів господарювання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами» є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок щодо прийняття управлінських рішень з раціонального використання та охорони земельних ресурсів на різних адміністративно-територіальних рівнях.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення історичних і соціальноекономічних умов зародження управління земельними ресурсами; встановлення поняття, принципів, завдань, функцій та сутності управління земельними ресурсами на різних ієрархічних рівнях; визначення місця і ролі управління земельними ресурсами в організації використання земель і регулюванні земельних відносин; вивчення методів та методичних основ управління земельними ресурсами; встановлення правових, економічних, організаційних механізмів управління земельними ресурсами; вивчення особливостей управління земельними ресурсами різного цільового призначення, функціонального використання та різних форм власності; набуття навиків проектування та моделювання організаційних систем управління земельними ресурсами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні знати:

- особливості функціонування управління земельними ресурсами в суспільному виробництві;
- сутність, зміст і методи управління земельними ресурсами;
- зміст і напрямки розвитку систем управління земельними ресурсами на основних етапах розвитку держави;
- закономірності розвитку управління земельними ресурсами, його позитивні і негативні тенденції;

- правові, економічні, організаційні механізми управління земельними ресурсами; методи проектування та моделювання організаційних систем управління земельними ресурсами;

уміти:

- здійснювати аналіз і давати оцінку соціально-економічній сутності і змісту заходів з управління земельними ресурсами;

- визначати тенденції розвитку управління земельними ресурсами на території України, в регіонах та на підприємствах;

- аналізувати, систематизувати й узагальнювати інформацію у сфері управління земельними ресурсами;

- проводити економічний аналіз ефективності використання земельних ресурсів:

- приймати науково обґрунтовані рішення щодо вдосконалення методів управління;

- використовувати кадастрові дані під час управління земельними ресурсами;

- аналізувати і прогнозувати розвиток земельного ринку;

- використовувати набуті знання з управління земельними ресурсами під час проектування і моделювання організаційних систем управління земельними ресурсами.

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами» розроблено з урахуванням потреб здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 – Економіка та відповідає робочій програмі з дисципліни «Управління земельними ресурсами», а його зміст спрямований на підготовку кваліфікованих фахівців, здатних ефективно керувати та забезпечувати раціональне використання цінних земельних ресурсів на користь суспільства та збереження природного середовища.

РОЗДІЛ 1. ЗАКОНОДАВЧА І ТЕОРЕТИЧНА БАЗА УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Тема 1. Наукові аспекти використання земельних ресурсів.

План.

1. Земля як цілісний об'єкт управління.
2. Склад і структура земель. Використання земельних ресурсів.
3. Основні принципи організації раціонального використання та охорони земель в умовах ринку.
4. Екологічний стан земель.
5. Рентний характер використання землі.

Основні терміни і поняття

Управління земельними ресурсами, земельний фонд, земельна рента, раціональне використання землі, теорія управління, методи управління, функції управління.

Теми доповідей

1. Земля як цілісний об'єкт управління.
2. Основні принципи організації раціонального використання та охорони земель в умовах ринку.
3. Роль управління земельними ресурсами.
4. Мета і завдання ефективного управління земельними ресурсами.

Контрольні запитання

1. В чому полягає головне завдання управління в суспільстві? Назвіть його складові.
2. Назвіть основні закони управління.
3. Визначте сутність державного управління.
4. Які основні умови здійснення процесу управління?
5. Визначте головні завдання управління суспільством.
6. Які Ви знаєте принципи управління і в чому полягає їх зміст?
7. Які основні функції управління (загальні)?
8. В чому полягає функція планування?
9. В чому полягає функція організації?

10. В чому полягає функція мотивації?

11. Назвіть складові функції контролю.

Тестові завдання для самоконтролю

1. В чому полягає унікальність земельних ресурсів?

- а) земля є активним елементом виробництва;
- б) в неможливості переміщення в просторі;
- в) в правильному використанні землі, що супроводжується зростанням її продуктивної сили;
- г) земля – це економічні ресурси, які мають кількісну обмеженість.

2. Чим визначаються продуктивні властивості земельного простору?

- а) його наявним природно-ресурсним потенціалом;
- б) його ефективністю;
- в) його географічним розташуванням;
- г) соціальними, історичними та культурними аспектами.

3. Розподіл земель за цільовим призначенням потрібен для:

- а) раціонального використання та охорони земель;
- б) того, щоб ефективно використовувати земельні ділянки;
- в) щоб мати можливість активно впливати на процеси ефективного землекористування;
- г) використання земельних ділянок для конкретних цілей.

4. Для чого потрібно проводити комплексне дослідження території?

- а) для того, щоб впливати на земельну ділянку в кожному конкретному випадку;
- б) для отримання об'єктивної інформації задля прийняття управлінського рішення з питань ефективного землекористування;
- в) для управління земельними ресурсами;
- г) щоб знати, як використовувати земельні ресурси в кожній конкретній ситуації.

5. Принцип держаного протекціонізму і регулювання господарської діяльності в землекористуванні передбачає:

- а) здійснення державної діяльності у сфері землекористування у формі стимулювання, встановлення обмежень і заборон;
- б) встановлення важливих параметрів купівлі-продажу землі, її оренди;
- в) пріоритет у наданні продуктивних земель для потреб сільського господарства;

г) надання допомоги сільськогосподарським товаровиробникам для адаптації їх до ринкових умов.

6. Чому земля виступає і предметом і головним засобом виробництва в сільському господарстві?

а) оскільки земля є головним джерелом задоволення першорядних потреб людини;

б) оскільки земля є найважливішою ланкою всіх виробничих процесів;

в) оскільки володіє унікальною відмінною рисою – родючістю, тобто здатністю відтворювати рослини, забезпечуючи їх необхідними поживними речовинами;

г) оскільки використання землі відповідає соціально-економічним інтересам розвитку країни.

7. Територія суші або її частина з ґрунтами, іншими природними компонентами ландшафту, що органічно поєднані і функціонують разом з нею, є об'єктами власності та господарської діяльності, що здійснюється на основі законодавства України – це:

а) ґрунтовий покрив;

б) земля;

в) земельні ділянки;

г) земельна родючість.

8. Здатність задовольняти потреби рослин в елементах живлення та воді, забезпечувати їх кореневі системи повітрям, теплом, іншими умовами росту і розвитку – це:

а) ґрунтовий покрив;

б) земля;

в) земельні ресурси;

г) родючість ґрунтів.

9. Коли виникає земельна рента?

а) в результаті обмеженості і не відтворюваності земель в певних природно-кліматичних зонах;

б) в результаті привласнення частини доходу від використання землі у сільському господарстві і в несільськогосподарських галузях;

в) в результаті підвищення інтенсивності ведення господарства, продуктивності праці;

г) коли розраховують ефективність використання земельної ділянки.

10. Що є одним із найважливіших інструментів управління земельними ресурсами на всіх адміністративно-територіальних рівнях?

- а) управління територіями й економічне регулювання земельних відносин;
- б) економічні перетворення в країні;
- в) система землеустрою і державного земельного кадастру;
- г) земля є об'єктом правовідносин і об'єктом нерухомості.

Тема 2. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Мета: охарактеризувати поняття управління земельними ресурсами, раціональне використання землі, теорія управління, наукові принципи, методи управління, функції управління.

План

1. Поняття управління земельними ресурсами.
2. Предмет науки і методи дослідження.
3. Вітчизняний розвиток теорії управління.
4. Роль управління земельними ресурсами.
5. Мета і завдання ефективного управління земельними ресурсами.
6. Наукові принципи, методи та функції управління.

Основні терміни і поняття

Управління земельними ресурсами, функції управління, методи управління, наукові принципи, система, елементи системи.

Методичні рекомендації

Економічний зміст процесу управління земельними ресурсами тісно зв'язаний з системою земельних відносин, які виникають між людьми, колективами людей, державою та іншими структурами в процесі використання землі. З врахуванням сказаного відносини між суб'єктами управління земельними ресурсами можна розділити на міжособисті, міжсистемні та змішані.

Предмет науки управління земельними ресурсами визначається як знання, які уможливають приведення земельних ресурсів у відповідність до потреб суспільства згідно з чинним законодавством та у відповідність із законами функціонування й розвитку земельних відносин. Джерелом

вдосконалення системи управління земельними ресурсами є такі прийоми обґрунтування: статистичний, монографічний, розрахунковий, кореляційного і регресійного аналізу, абстрактно-логічний, нормативний, моделювання, експертно-статистичний, землевпорядного проектування тощо.

Проблема управління земельними ресурсами завжди була актуальною, оскільки земля є основою будь-якого виробництва. Правда, якщо в несільськогосподарській сфері землі відводиться пасивна, другорядна роль, то в сільськогосподарському і лісовому господарстві вона виступає головним засобом виробництва.

Теми доповідей

1. Земля як цілісний об'єкт управління.
2. Основні принципи організації раціонального використання та охорони земель в умовах ринку.
3. Роль управління земельними ресурсами.
4. Мета і завдання ефективного управління земельними ресурсами.

Контрольні запитання

1. Що являють собою методи дослідження управління земельними ресурсами?
2. Яким вимогам повинна відповідати головна мета управління земельними ресурсами?
3. Що таке функції управління земельними ресурсами?
4. Як поділяються принципи управління земельними ресурсами?
5. У чому полягає суть поняття «земельні ресурси»?

Тестові завдання

1. Розкрийте сфери управління:
  - а) управління діяльністю в живій природі;
  - б) управління діяльністю в неживій природі;
  - в) управління процесами, зв'язаними з діяльністю суспільства;
  - г) управління процесами функціонування і взаємодії технологічних систем.
2. Назвіть підсистему управління, що охоплює процес управління основними та оборотними фондами за допомогою таких методів, як

фінансування і кредитування, форми і системи заробітної плати, матеріальне стимулювання тощо:

- а) соціальна підсистема управління;
- б) економічна підсистема управління;
- в) організаційна підсистема управління;
- г) технічна підсистема управління.

3. Знання, які уможливають приведення земельних ресурсів у відповідність до потреб суспільства згідно з чинним законодавством та у відповідність із законами функціонування та розвитку земельних відносин – це:

- а) управління земельними ресурсами;
- б) об'єкт управління земельними ресурсами;
- в) предмет управління земельними ресурсами;
- г) суб'єкт управління земельними ресурсами.

4. Назвіть особливості землі, які відрізняють її від інших засобів управління:

- а) просторова обмеженість;
- б) земля – продукт природи;
- в) постійність місця розташування;
- г) правильне використання землі в сільському господарстві супроводжується зростанням її родючості та продуктивності.

5. Назвіть мету управління земельними ресурсами:

- а) науково обґрунтований перерозподіл земельних ресурсів, що передбачає розподіл землі між різними формами власності на землю, що здійснюється на основі проектів землеустрою;
- б) рівноправність усіх форм власності і господарювання на землі, що виражається в тому, що за допомогою землевпорядних дій держава виступає гарантом рівноправності державної, комунальної та приватної форми власності;
- в) недоторканість права власності та права користування землею;
- г) вирішення проблем раціонального використання та охорони земель шляхом організованої, цілеспрямованої діяльності суб'єкта управління.

6. Які методи управління земельними ресурсами поділяються на дві підгрупи – організаційно-стабілізуючі та організаційно-розпорядчі?

- а) економічні;
- б) соціально-психологічні;
- в) адміністративні;

г) екологічні.

7. Плата за землю – це:

- а) економічний метод управління;
- б) соціально-психологічний метод управління;
- в) адміністративний метод управління;
- г) екологічний метод управління.

8. Який принцип земельних ресурсів передбачає їх використання на науковій основі поза волею суб'єкта управління?

- а) принцип самоуправління;
- б) принцип об'єктивності;
- в) принцип відповідності;
- г) принцип стимулювання.

9. Яка з функцій управління земельними ресурсами служить науковопрактичною базою для землеустрою, ведення державного земельного кадастру?

- а) державна землевпорядна експертиза;
- б) підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів;
- в) стандартизації і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів;
- г) вивчення і картографування земель.

10. Який зі стилів управління земельними ресурсами передбачає прийняття управлінських рішень після погодження їх виконавцями?

- а) ліберальний;
- б) авторитарний;
- в) демократичний;
- г) автократичний.

Тема 3 ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

План

- 1 Конституційні засади управління.
- 2 Земельний кодекс – правова основа ефективного управління.
- 3 Законодавчі акти та нормативні документи в системі управління.

Методичні рекомендації

Конституція України, з огляду на надзвичайну важливість землі у всіх сферах життєдіяльності народу, відокремлює землю від інших об'єктів нерухомості, передбачає принципи її особливої охорони і визнає три форми права власності на землю: приватну, державну та комунальну.

Одним з основних законодавчих актів України, які регламентують раціональне використання і охорону земель, рівноправний розвиток всіх форм власності на землю і господарювання, збереження та відтворення родючості ґрунтів, поліпшення природного середовища, охорону прав громадян, підприємств, установ і організацій на землю, є Земельний кодекс України. У його основу покладено конституційні норми щодо забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави з метою раціонального використання й охорони земель в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь; рівність суб'єктів права власності перед законом.

Останні роки були досить плідними на прийняття та впровадження земельної реформи в Україні, але все ж таки залишається і багато проблем. Основні з яких це – вдосконалення та покращення роботи НКС, формування ринку земель сільськогосподарського призначення, який є одним з найбільш дискусійних і заполітизованих питань аграрної політики в Україні.

Теми доповідей

1. Конституційні засади управління земельними ресурсами.
2. Земельно-кадастрова інформація.

Контрольні запитання

1. Як співвідносяться законодавчі акти та нормативні документи в системі управління?
2. Як відображаються конституційні засади управління земельними ресурсами?
3. Як впливає інформаційне забезпечення на управління земельними ресурсами?
4. Як співвідносяться земельний кодекс з земельно-кадастровою

інформацією?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Що є стратегічною основою подальшого розвитку і вдосконалення законодавчого забезпечення управління земельними ресурсами?
  - а) постанови Кабінету Міністрів України;
  - б) Земельний кодекс України;
  - в) Закони України;
  - г) Конституція України.
2. В якій статті Конституції України гласить: «Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується»:
  - а) в статті 5;
  - б) в статті 16;
  - в) в статті 14;
  - г) в статті 2.
3. Де закріплено конституційні норми щодо забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави з метою раціонального використання й охорони земель в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь?
  - а) в постановах Кабінету Міністрів України;
  - б) в Земельному кодексі України;
  - в) в Законах України;
  - г) в Конституції України.
4. В Земельному кодексі України визначено механізм продажу земельних ділянок, проведення земельних торгів (аукціонів), закладено норми щодо регулювання ринку землі. В якій його статті це відображується?
  - а) в статті 142;
  - б) в статтях 181–186;
  - в) в статті 81;
  - г) в статті 82.
5. Якою постановою Верховної Ради України розпочато роздержавлення земель, передачу їх у колективну та приватну власність на підставі відповідних проектів?
  - а) «Про земельну реформу» від 15.03.1991 р.;

б) «Про продовження дії пункту 6 Постанови Верховної Ради України «Про земельну реформу» від 17.02.2004 р.;

в) «Про державне управління земельними ресурсами» від 14.05.2009 р.;

г) «Про прискорення земельної реформи і приватизацію землі» від 13.03.1992 р.

6. Який Указ Президента України передбачав безоплатну передачу землі в колективну і приватну власність для виробництва сільськогосподарської продукції на добровільних засадах, виходячи з того, що земля повинна належати тим, хто її обробляє?

а) «Про порядок паювання земель, наданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам та організаціям» від 08.08.1995 р.;

б) «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» від 03.12.1999 р.;

в) «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» від 10.11.1994 р.;

г) «Про основні напрямки земельної реформи в Україні на 2001–2005 роки» від 30.05.2001 р. 7. Який Указ Президента України передбачав заходи щодо прискореного реформування аграрного сектора економіки?

а) «Про порядок паювання земель, наданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам та організаціям» від 08.08.1995 р.;

б) «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» від 03.12.1999 р.;

в) «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» від 10.11.1994 р.;

г) «Про основні напрямки земельної реформи в Україні на 2001–2005 роки» від 30.05.2001 р.

8. Чим регламентується право оренди землі?

а) Законом України «Про оренду землі» від 06.10.1998 р.;

б) Цивільним кодексом України; в) статтею 93 Земельного кодексу України від 25.10.2001 р.;

г) Законом України «Про форми власності на землю» від 30.01.1992 р.

10. Завданням земельного законодавства є регулювання земельних відносин з метою:

а) забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави;

б) оцінки земель;

в) ведення моніторингу;

г) організації землеустрою.

Тема 4 ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

План

- 1 Органи державного управління.
- 2 Компетенція вертикальної ієрархії в галузі управління.
- 3 Підготовка кадрів для державних земельних органів.

Основні терміни і поняття

вертикальна ієрархія, зміст землеустрою, види землеустрою, форми землеустрою, принципи землеустрою, сутність землевпорядкування, структура землевпорядкування, підсистема управління земельними ресурсами.

Методичні рекомендації

Підсистема управління земельними ресурсами за змістом своїх повноважень складається з трьох блоків: органів законодавчої влади; органів виконавчої влади; органів прокурорського нагляду та судочинства.

Однією із важливих функцій управління земельними ресурсами є підготовка і перепідготовка управлінських кадрів. Тому успішне функціонування системи управління земельними ресурсами буде залежати від наявності кваліфікованих кадрів на всіх рівнях вертикальної ієрархії державних земельних органів. З цією метою Держгеокадастру України необхідно: визначити потребу у спеціалістах для державних земельних органів; визначити потребу у фахівцях із землевпорядкування, земельного кадастру тощо; встановити нові рівні кваліфікації і відповідальності для кожного працівника; навчальним закладам переглянути навчальні плани і програми професійної підготовки і перепідготовки кадрів з урахуванням змін у земельному законодавстві; уникати прийняття на роботу недосвідчених працівників; систематично здійснювати процес підвищення кваліфікації, перепідготовки управлінських кадрів; проводити переоцінку взаємовідносин центру із місцевими землевпорядними органами (організаціями).

Теми доповідей

1. Зміст землеустрою.
2. Значення землеустрою в системі управління.

3. Підготовка кадрів для державних земельних органів

Контрольні запитання

1. Як саме впливають технології на управління земельними ресурсами?
2. У чому полягають особливості землевпорядкування інших категорій земель?
3. У чому полягає регульовальна роль державних механізмів на управління земельними ресурсами?
4. Яку роль відіграють принципи сучасного землеустрою?
5. Які регулятивні функції виконує вертикальна ієрархія в галузі управління земельними ресурсами?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Який орган виконавчої влади дає дозвіл або накладає вето на застосування певних хімічних речовин при виробництві сільськогосподарської продукції?
  - а) Держгеокадастр України;
  - б) Міністерство екології та природних ресурсів України;
  - в) Міністерство аграрної політики та продовольства України;
  - г) Міністерство охорони здоров'я України?
2. Який орган є вищим наглядовим органом за дотриманням земельного законодавства?
  - а) Верховний суд України;
  - б) Вищий арбітражний суд України;
  - в) Генеральна прокуратура України;
  - г) Конституційний суд України.
3. З яких блоків складається підсистема управління земельними ресурсами за змістом своїх повноважень?
  - а) органи законодавчої влади;
  - б) органи державного управління;
  - в) органи виконавчої влади;
  - г) органи прокурорського нагляду та судочинства.
4. Суть системи державного управління земельними ресурсами полягає в:
  - а) злагодженій роботі відповідних органів державної влади в сукупності з

управлінськими механізмами (методами, принципами, функціями управління тощо) щодо використання землі;

б) необхідності використання її земельно-ресурсного потенціалу з урахуванням геополітичного розташування території, природних властивостей та товарно-грошових параметрів земельної власності для задоволення суспільних інтересів;

в) комплексі заходів, регламентів, указів, інструкцій щодо забезпечення функцій землі, прав власності на землю, продовольчої безпеки країни, врахування пріоритетності екологічних вимог над економічними та дотримання всіма землевласниками і землекористувачами норм законодавства в сфері землекористування;

г) цілеспрямованому, організаційному і регулювальному впливі держави на стан та розвиток земельних відносин з метою реалізації цілей державної політики щодо раціонального використання та охорони земель, забезпечення реалізації прав на землю суб'єктами земельних відносин.

5. Розроблення економічного механізму регулювання земельних відносин.

Це повноваження здійснює:

а) Кабінет Міністрів України;

б) Держгеокадастр;

в) Верховна Рада України;

г) землевласники та землекористувачі.

6. Організація ведення Державного земельного кадастру. Це повноваження здійснюється:

а) Кабінетом Міністрів України;

б) Держгеокадастром;

в) Верховною Радою України;

г) землевласниками та землекористувачами.

7. Міжнародне співробітництво у галузі земельних відносин належить до повноважень:

а) Кабінету Міністрів України;

б) Держгеокадастру;

в) Верховної Ради України;

г) Президента України.

8. Для забезпечення успішного формування кадрового потенціалу системи управління земельними ресурсами необхідно:

- а) планувати проведення навчально-консультативних семінарів з питань організації, контролю та здійснення діловодства у практичній роботі територіальних органів Держгеокадастру України;
- б) визначити потребу у фахівцях із землеустрою та державного земельного кадастру;
- в) активізувати роз'яснювальну роботу з питань регулювання земельних відносин в електронних та друкованих засобах масової інформації, приділяючи особливу увагу питанням, які є найбільш поширеними у зверненні громадян;
- г) посилити професійну підготовку спеціалістів-землевпорядників відповідно до стратегії економічної та земельної реформ, потреб державних органів земельних ресурсів та органів місцевого самоврядування.

9. Для чого слід вивчати економічні дисципліни студентам спеціальності 051 «Економіка та управління ринком землі»?

- а) для розв'язання стратегічних проблем та поточних завдань що до підготовки фахівців землевпорядного виробництва;
- б) для забезпечення глибокого рівня знань не тільки управлінських функцій, але й методів управління земельними ресурсами;
- в) для того, щоб мати змогу обирати економічно найдоцільніший спосіб управління земельними ресурсами;
- г) для досягнення необхідних вмінь та навичок, які повинні бути враховані при формуванні кадрового потенціалу в системі управління земельними ресурсами.

10. Чим визначається успішне функціонування системи управління земельними ресурсами?

- а) професійною підготовкою управлінських кадрів;
- б) наявністю кваліфікованих кадрів на всіх рівнях вертикальної ієрархії державних земельних органів;
- в) необхідністю працювати в умовах ринкової економіки;
- г) необхідністю створення умов для раціонального використання та охорони земель.

Тема 5 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

План

- 1 Теоретичні засади інформаційного забезпечення.
- 2 Земельно-кадастрова інформація.
- 3 Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами через показники оцінки земель

Основні терміни і поняття

Інформаційне забезпечення, управління земельними ресурсами, земельно інформаційна система, земельний кадастр, моніторинг земель, землеустрій, збалансоване землекористування.

Методичні рекомендації

Земельний кадастр, як і землевпорядкування, є надзвичайно важливим чинником, механізмом ефективного управління земельними ресурсами, адже він формує і містить систему відомостей і документів про правовий режим земель, їх розподіл серед власників землі і землекористувачів, у тому числі орендарів, про якість і цінність землі, інформацію про розташування земельних ділянок тощо.

Державний земельний кадастр – єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах кордонів України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами.

Земельні ресурси – це складний соціально-еколого-економічний об'єкт управління. Розвиток світової економіки свідчить, що державне управління земельними ресурсами повинно забезпечувати суворе дотримання системи земельного, екологічного та цивільного законодавства у поєднанні з економічною самостійністю суб'єктів землекористування. Національна аграрна політика повинна спрямовуватися на збереження і розвиток земель сільськогосподарського призначення як природного ресурсу, адже використання земельних ресурсів в Україні є екологічно і економічно незбалансованим.

Ефективна та якісна система інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими земельними ресурсами у поєднанні з використанням новітніх інформаційних технологій забезпечить можливість

інформаційноаналітичної підтримки прийняття управлінських рішень не тільки державних органів, але й інших суб'єктів земельних відносин.

Теми доповідей

1. Система інформаційного забезпечення державного управління земельними ресурсами України.
2. Конституційні засади управління земельними ресурсами.
3. Земельно-кадастрова інформація.

Контрольні запитання

1. Як співвідносяться законодавчі акти та нормативні документи в системі управління?
2. Як відображаються конституційні засади управління земельними ресурсами?
3. Як впливає інформаційне забезпечення на управління земельними ресурсами?
4. Як співвідносяться земельний кодекс з земельно-кадастровою інформацією?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Що таке кадастровий номер?
  - а) номер кадастрового кварталу;
  - б) кадастрова облікова одиниця;
  - в) унікальний номер, що присвоюється земельній ділянці;
  - г) об'єкт адміністративно-територіального устрою.
2. Що таке кадастровий квартал?
  - а) консолідація земель у населеному пункті;
  - б) комплексне об'єднання земельних ділянок у населеному пункті;
  - в) номер кадастрової зони;
  - г) кадастрова облікова одиниця;
  - д) індексна кадастрова карта.
3. Що таке черговий кадастровий план?
  - а) план, на якому відображаються межі земельних ділянок, їх площі та кадастрові номери;
  - б) спеціальний план, створений у державній системі координат;

в) спеціальний план, створений у державній системі координат, на якому показано межі земельних ділянок, їх площі, кадастрові номери та іншу необхідну інформацію;

г) ієрархічна структура кадастрового номера земельної ділянки, підготовленої на продаж.

4. Допустима кількість кадастрових зон:

а) 999;

б) 100;

в) 99;

г) 9999.

5. Допустима кількість кадастрових кварталів:

а) 99;

б) 999;

в) 9999;

г) 100.

6. Допустима кількість земельних ділянок:

а) 99;

б) 999;

в) 9999;

г) 100.

7. Складові кадастрового номера відокремлюються:

а) крапка з комою;

б) двокрапкою;

в) тире;

г) дефіс;

д) будь як.

8. Зацікавленим в отриманні відомостей про земельну ділянку, занесену до реєстрації, є:

а) Держгеокадастр;

б) Фонд державного майна;

в) Асоціація фермерів України;

г) Державна податкова адміністрація України;

д) судові органи;

ж) органи місцевого самоврядування;

з) інвестори, банки;

і) страхові компанії;

к) громадяни;

- л) органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;
- м) всі вище приведені.

9. Принципи державної реєстрації земельних ділянок:

- а) об'єктивності;
- б) постійності;
- в) дублювання;
- г) цілісності;
- д) врахування державних інтересів;
- ж) уніфікації;
- з) прозорості;
- і) унікальності;
- к) креативності;
- л) врахування природних умов.

10. Грошова оцінка – це:

- а) це показник, що характеризує вартість земельної ділянки певної якості та місце розташування;
- б) показник, що виражає продуктивність землі та термін окупності;
- в) показник, що відображає віднесення чистого доходу від ріллі до затрат на його виробництво;
- г) це ціна, визначена Кабінетом Міністрів України.

11. Чим визначається експертна оцінка земельних ділянок?

- а) ціна землі, яка визначається тільки правдиво;
- б) існуючим попитом на землю;
- в) місце розташуванням;
- г) платоспроможністю покупця;
- д) розмірами і конфігурацією;
- ж) перспективами подальшого розміру цієї ділянки;
- з) курсом національної валюти;
- к) обтяженням сервітуту;
- л) проектом землеустрою;
- м) зонуванням території.

12. Методичні підходи визначення експертної оцінки земельної ділянки:

- а) метод, що ґрунтується на порівнянні цін продажу;
- б) метод капіталізації чистого доходу;
- в) метод врахування витрат на розвиток земельної власності;
- г) врахування економічної оцінки землі;
- д) курсу національної валюти;

ж) врахування декількох методів, що вище приведені.

13. Яку роль виконує планово-картографічний матеріал в системі управління земельними ресурсами?

а) служить інформацією про територіальне розміщення земельних ресурсів;

б) є підставою для оплати земельного податку;

в) визначає положення поворотних точок землекористування;

г) служить основою регулювання земельних відносин;

д) відображає різні групи земельно-правових відносин;

є) всі вище приведені показники.

14. Масштаб земельно-кадастрових карт (планів) у містах обласного підпорядкування повинен бути не дрібніше:

а) 1:2000;

б) 1:1000;

в) 1:500;

г) 1:200;

д) немає значення.

Тема 6 УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

План

1 Особливості управління.

2 Трансформація форм власності на землю.

3 Управління землями сільськогосподарського призначення.

4 Управління земельними ресурсами в населених пунктах.

5 Управління земельними ресурсами з особливим режимом використання

Основні терміни і поняття

Трансформація форм власності на землю, моніторинг земель, ринок землі, ринкова інфраструктура, іпотека, земельні банки, товарні біржі, брокери, посередницькі фірми, земельні торги.

Методичні рекомендації

Управляючи землями сільськогосподарського призначення, потрібно виходити з того, що згідно з чинним земельним законодавством ці землі передаються у власність та надаються для користування: громадянам для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби, для організації товарного сільськогосподарського виробництва; сільськогосподарським підприємствам для організації товарного сільськогосподарського виробництва; сільськогосподарським науково-дослідним установам та навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам та загальноосвітнім школам для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду, для ведення сільського господарства; несільськогосподарським підприємствам, установам, організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян для ведення підсобного сільського господарства.

Пріоритетами управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними є: забезпечення паритету інтересів суспільства, територіальних громад та держави під час здійснення повноважень з розпорядження землями; передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності переважно на умовах оренди на строк не більш як сім років; передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності в оренду виключно на земельних торгах (в тому числі тих, строк дії оренди яких припиняється), крім установлених законом випадків; оформлення державними підприємствами, установами та організаціями права користування земельними ділянками, які ними фактично використовуються, у строк до 1 січня 2023 року; забезпечення здійснення заходів з охорони земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів; забезпечення відкритості, прозорості, прогнозованості, передбачуваності, запобігання виникненню корупційних факторів

Теми доповідей

1. Управління землями сільськогосподарського призначення.
2. Управління земельними ресурсами з особливим режимом використання.
3. Роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами.

Контрольні запитання

1. У чому полягає суть управління землями сільськогосподарського призначення?
2. Які чинники сприяли реформуванню земельних відносин в Україні?
3. Які проблеми виникли з формуванням ринку землі?
4. Які фактори сприяють, а які гальмують здійсненню земельної реформи в Україні?
5. У чому полягає роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Які умови можуть забезпечуватись, щоб могло здійснюватись управління земельними ресурсами?
  - а) були створені органи центральної виконавчої влади у сфері управління земельними ресурсами;
  - б) наявність причинно-наслідкових залежностей між елементами і принципу зворотного зв'язку;
  - в) наявність у системі параметрів, вплив на які дозволить змінювати їх стан;
  - г) наявність законодавчого забезпечення;
  - д) здатність системи «земельні ресурси» реагувати на суб'єкти управління.
2. Чим можна пояснити, що суб'єкт управління (людина, колектив) одночасно є об'єктом управління?
  - а) людина видає директиву, що робити;
  - б) над людиною здійснюється контроль за виконанням роботи;
  - в) використання методу аналізу і синтезу, індукції і дедукції;
  - г) менеджер, видаючи завдання колективу, сам підлягає контролю за дорученою роботою;
  - д) виробленням соціологічних методів міжособистісних відносин.
3. Предметом науки управління земельними ресурсами є:
  - а) об'єкт управління та управління як вид діяльності;
  - б) знання про управління;
  - в) наука про управління;
  - г) знання, що уможливають приведення земельних ресурсів у відповідність до потреб Держгеокадастру та Кабінету Міністрів України; д)

знання, що уможлиблюють приведення земельних ресурсів у відповідність до потреб українського суспільства.

4. Мета ефективного управління земельними ресурсами:

- а) вирішення питань раціонального використання та охорони земель;
- б) недопущення процесів водної і вітрової ерозії;
- в) зростання прибутковості землі;
- г) передачі землі у приватну власність;
- д) підвищення вартості земельного капіталу

5. Завдання управління земельними ресурсами:

- а) науково обґрунтований перерозподіл земельних ресурсів; забезпечення рівноправності всіх форм власності і господарювання на землі; економічного регулювання раціонального використання землі (платність землекористування, стимулювання та відшкодування збитків);
- б) недоторканості права власності і права користування землею, пріоритету у наданні продуктивних земель для потреб сільського господарства, системного підходу до використання земельних ресурсів;
- в) врахування регіональних особливостей землекористування, екологізації землекористування, законодавчого, нормативного та методичного забезпечення раціонального землекористування тощо;
- г) все вище перелічене (а+б+в).

6. Методи управління:

- а) адміністративні;
- б) економічні;
- в) соціально-психологічні;
- г) інституційні;
- д) людського фактору;
- ж) ринкові;
- з) фінансові.

7. Принципи управління земельними ресурсами:

- а) поєднання демократизму і доцільного економічного централізму, самоуправління, науковість управління, стимулювання;
- б) єдиноначальність у поєднанні з колегіальністю, зворотний зв'язок, об'єктивність, єдність гілок влади;
- в) відповідність, врахування особливостей регіону, пріоритет загальнодержавних інтересів, врахування людського чинника;
- г) всі вище приведені, за винятком поєднання демократизму і доцільного економічного централізму, стимулювання;

д) всі вище приведені, за винятком єдиноначальності у поєднанні з колегіальністю, зворотного зв'язку.

8. Функції управління земельними ресурсами:

- а) планування, організація, координація і контроль;
- б) планування, координація, облік, регулювання, контроль;
- в) планування, організація, координація, регулювання, контроль;
- г) всі вище приведені функції.

9. Інструменти управління земельними ресурсами:

а) земельний менеджмент, законодавче та нормативно-методичне забезпечення, державний контроль за використанням та охороною земель, вирішення земельних спорів, стандартизація і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунту;

б) експертиза вишукувальної та землевпорядної документації, розвиток державної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для роботи в системі державних земельних органів, землевпорядкування, ведення державного земельного кадастру;

в) моніторинг земель, вивчення і картографування земельних ресурсів, економічне регулювання раціонального природокористування, інноваційно-інвестиційна політика, маркетингова діяльність, розвиток інфраструктури ринку землі, забезпечення науковотехнічною інформацією, матеріально-технічне забезпечення, загальне діловодство і господарське обслуговування тощо;

г) всі вище приведені інструменти.

10. В чому відмінність між процесом регулювання і управління земельними ресурсами?

- а) регулювання – це процес використання землі;
- б) управління – це дії, що приводять до ефективного землекористування;
- в) регулювання – здійснюється шляхом ухвалення законодавчих актів щодо використання землі, а управління здійснюється виконавчими органами влади щодо використання землі;
- г) не має різниці.

11. Стиль управління:

- а) авторитарний;
- б) економічний;
- в) тоталітарний;
- г) демократичний;
- д) ліберальний;

ж) ринковий.

Тема 7. ЗЕМЛЕУСТРІЙ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

План

- 1 Значення землеустрою в системі управління.
- 2 Зміст землеустрою .
- 3 Принципи сучасного землеустрою.
- 4 Види та форми землеустрою.
- 5 Суть і структура землевпорядкування агроформувань.
- 6 Суть і структура землевпорядкування інших категорій земель.

Основні терміни і поняття

Землеустрій, принципи, завдання землеустрою, види, форми землеустрою, структура землевпорядкування.

Методичні рекомендації

Землеустрій – це сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональної організації території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил.

Основні завдання землеустрою є: реалізація політики держави щодо науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань з усуненням недоліків у розташуванні земель, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем; інформаційне забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному, господарському рівнях шляхом розробки пропозицій по встановленню особливого режиму і умов використання земель; встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних одиниць, територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимами, меж земельних ділянок власників і землекористувачів; здійснення заходів щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях; організація територій сільськогосподарських підприємств із створенням

просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, впровадження прогресивних форм організації управління землекористуванням, удосконалення співвідношення і розміщення земельних угідь, системи сівозмін, сінокосо- і пасовищезмін; розробка системи заходів по збереженню і поліпшенню природних ландшафтів, відновленню і підвищенню родючості ґрунтів, рекультивації порушених земель і землюванню малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення і заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами і хімічними речовинами та інших видів деградації, по консервації деградованих і малопродуктивних земель, попередженню інших негативних явищ.

Принципами землеустрою є: дотримання законності; забезпечення науково обґрунтованого розподілу земельних ресурсів між галузями економіки з метою раціонального розміщення продуктивних сил, комплексного економічного і соціального розвитку регіонів, формування сприятливого навколишнього природного середовища; організації використання та охорони земель із врахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства, які забезпечують високу економічну і соціальну ефективність виробництва, екологічну збалансованість і стабільність довкілля та агроландшафтів; створення умов для реалізації органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами їхніх конституційних прав на землю; забезпечення пріоритету сільськогосподарського землеволодіння і землекористування; забезпечення пріоритету вимог екологічної безпеки, охорони земельних ресурсів і відтворення родючості ґрунтів, продуктивності земель сільськогосподарського призначення, встановлення режиму природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Контрольні запитання

1. Що лежить в основі концептуальних засад ресурсоощадного землекористування?
2. Яка суть і структура землевпорядкування агроформувань?
3. Які ви знаєте види та форми землеустрою?
4. Що є сутністю і змістом для земель природно-заповідного фонду?
5. Яку позицію займає громадськість в питанні охорони земельних ресурсів?
6. Які основні принципи землеустрою Ви знаєте?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Землеустрій – це:

- а) цілісна система взаємопов'язаних організаційних, правових, інженерно-технічних, еколого-економічних та інших заходів і дій, спрямованих на ефективне використання землі;
- б) сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил;
- в) механізм реалізації земельної політики країни, організації раціонального використання та охорони земель;
- г) набір дій та заходів, за допомогою яких втілюються в життя законодавчі акти, нормативні документи, які регламентують порядок і спосіб використання та охорони землі.

2. Підставою для проведення робіт із землеустрою можуть бути:

- а) рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- б) рішення органів місцевого самоврядування;
- в) укладені договори між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками документації із землеустрою;
- г) судові рішення.

3. Кінцевою метою землеустрою є:

- а) продуктивне використання землі;
- б) запровадження таких форм та відповідних до них методів використання земель, що забезпечуватимуть оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій території;
- в) регулювання земельних відносин;
- г) управління земельними ресурсами.

4. Землеустрій забезпечує вирішення таких завдань:

- а) реалізацію державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних.

б) громадських та приватних інтересів; надання інформації для правового, економічного, екологічного і містобудівного механізмів регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях шляхом встановлення особливого режиму та умов використання та охорони земель.

6. Суб'єктами землеустрою є:

- а) землевласники та землекористувачі;
- б) органи державної влади;
- в) органи місцевого самоврядування;
- г) юридичні особи, що здійснюють землеустрій;
- д) фізичні особи, що здійснюють землеустрій;
- ж) об'єднані територіальні громади;
- з) головні управління земельними ресурсами;
- к) державні центри державного земельного кадастру.

7. До повноважень Верховної Ради України у сфері землеустрою належать:

- а) визначення засад державної політики у галузі використання та охорони земель, затвердження документації із землеустрою щодо визначення та встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України, затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель, вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до Конституції України;
- б) визначення засад державної політики у галузі використання та охорони земель, затвердження документації із землеустрою щодо визначення та встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України;
- в) затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель, вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до Конституції України;
- г) організація здійснення землеустрою;
- д) реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель.

8. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою належать:

- а) реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель;
- б) організація здійснення землеустрою;
- в) забезпечення виконання загальнодержавних програм використання та охорони земель;
- г) затвердження в межах своїх повноважень нормативно-правових актів з питань землеустрою;

д) координація діяльності органів виконавчої влади з питань землеустрою;
ж) затвердження нормативно-правових актів, державних стандартів, норм і правил і сфері землеустрою;

9. До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних Програм щодо використання та охорони земель;

в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;

г) внесення пропозицій про формування державної політики у сфері землеустрою і забезпечення її реалізації;

д) розроблення в установленому законодавством порядку нормативно-технічних документів, державних стандартів, норм і правил;

ж) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм.

10. До повноважень обласних рад сфері землеустрою належать:

а) внесення пропозицій про формування державної політики у сфері землеустрою;

б) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

в) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

г) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів;

д) координація робіт із землеустрою.

11. Вкажіть на рівні проведення землеустрою:

а) обласний;

б) районний;

в) загальнодержавний;

г) місцевий;

д) регіональний.

12. Які види документації із землеустрою розробляються на загальнодержавному і регіональному рівнях?

а) документація щодо визначення державного кордону України;

б) загальнодержавні і регіональні Програми використання земель;

в) схеми землеустрою, техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць;

- г) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж адміністративно-територіальних утворень; д) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- ж) робочі проекти землеустрою;
- з) технічну документацію із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок;
- і) загальнодержавні і регіональні програми використання та охорони земель.

13. До документації із землеустрою на місцевому рівні відносяться:

- а) розробка регіональних програм використання і охорони земель;
- б) проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок;
- в) проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь;
- г) проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб;
- д) робочі проекти землеустрою;
- ж) встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.

14. Всі просторові проектні рішення при розробці документації із землеустрою зводяться до формування таких видів меж:

- а) межі земельних ділянок або їхніх частин – проекції площини, що розмежовує права на землю між власниками землі;
- б) межі земельних угідь – проекції площини, що розмежовує землі, які мають систематично використовуватись або є придатними для використання для певних цілей і вирізняються за природноісторичними ознаками;
- в) межі функціональних зон;
- г) межі територіальних зон;
- д) межі адміністративно-територіальних одиниць;
- ж) межі адміністративно-територіальних утворень;
- з) межі земель природно-заповідного фонду.

15. Розкрийте порядок розгляду і затвердження документації із землеустрою:

- а) прогностичні матеріали, техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель і схеми землеустрою розглядаються відповідними органами державної влади або органами місцевого самоврядування;

- б) прогностні матеріали, техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель і схеми землеустрою розглядаються Головним управлінням земельних ресурсів та Держгеокадастром;
- в) проекти створення нових землеволодінь і землекористувань розглядаються та затверджуються відповідними органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування;
- г) проекти створення нових землеволодінь і землекористувань розглядаються та затверджуються власниками землі або землекористувачами;
- д) проекти землеустрою сільськогосподарських підприємств, установ і організацій, фермерських господарств розглядаються та затверджуються власниками землі та землекористувачами;
- ж) проекти землеустрою сільськогосподарських підприємств, установ і організацій, фермерських господарств розглядаються та затверджуються обласною радою;
- з) робочі землевпорядні проекти, пов'язані з упорядкуванням, докорінним поліпшенням та охороною земель розглядаються і затверджуються замовниками цих проектів;
- і) робочі землевпорядні проекти, пов'язані з упорядкуванням, докорінним поліпшенням та охороною земель розглядаються і затверджуються органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

16. Які види контролю проходить документація із землеустрою:

- а) технологічний;
- б) нормативний;
- в) правовий;
- г) оперативний;
- д) поточний;
- ж) організаційний;
- з) господарський.

17. Формами державної експертизи є:

- а) первинна, обов'язкова, добровільна;
- б) обов'язкова, вибіркова та поточна;
- в) обов'язкова, вибіркова та добровільна.

18. До основних завдань державної експертизи відносяться:

- а) перевірка відповідності об'єктів державної експертизи вимогам законодавства, встановленим стандартам нормам і правилам;

- б) об'єктивність документації із землеустрою;
- в) незалежність і компетентність при проведенні державної експертизи;
- г) аналіз впровадження інноваційних методів землеустрою.

19. Термін дії позитивного висновку державної експертизи землевпорядної документації:

- а) протягом строку дії об'єкта;
- б) не більше двох років;
- в) протягом одного року.

20. Об'єктом державної експертизи землевпорядної документації є:

- а) документація із землеустрою та документація з оцінки земель;
- б) документація із землеустрою;
- в) проекти землеустрою.

21. Обов'язковій державній експертизі підлягають:

- а) проекти землеустрою щодо приватизації земель державних комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історикокультурного, лісогосподарського призначення, земель водного та водоохоронних зон; технічна документація із бонітування ґрунтів, нормативної грошової оцінки земельних ділянок; проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;
- б) загальнодержавні і регіональні програми використання та охорони земель; проекти землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань; проект землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;
- в) проекти землеустрою щодо встановлення меж адміністративно-територіальних одиниць; проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного призначення.

22. Який розмір плати за проведення державної експертизи землевпорядної документації:

- а) 1 %;
- б) 2 %;
- в) 3 %;
- г) 4 %;

Тема 8 РИНОК ЗЕМЛІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

План

- 1 Формування ринку землі.
- 2 Роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами.
- 3 Іпотека (застава).
- 4 Земельні (іпотечні) банки.
- 5 Земельні торги.
- 6 Інвестиційно-інноваційна політика.
- 7 Товарні біржі, брокерські, посередницькі та інші фірми.

Основні терміни і поняття

Ринок землі, іпотека, земельні(іпотечні) банки, земельні торги, інвестиційно-інноваційна політика, товарні біржі, брокерські, посередницькі.

Методичні рекомендації

Ринок землі – це торговельно-господарські відносини, предметом яких є обіг земельних ділянок, тобто перехід права власності від одного власника до іншого на підставі цивільно-правових угод, рішення суду тощо. Іпотека це застава нерухомого майна (земельні ділянки і все, що розташоване на них і тісно пов'язане з ними), що становить предмет іпотеки, з метою задоволення забезпеченого іпотекою зобов'язання заставодержателем Роль іпотеки є дуже важливою, оскільки на цивілізованому ринку землі потенційні покупці майже ніколи повністю не оплачують готівкою вартість землі внаслідок: того, що покупець може не мати потрібної суми грошей для купівлі землі; небажання покупця вкладати всі наявні кошти на придбання землі; бажання розділити інвестиційний ризик та ін.

Предметом іпотеки може бути: земельна ділянка, в тому числі виділена в натурі земельна ділянка, що належить на праві спільної часткової власності; житловий будинок, приміщення, квартира, частина житлового будинку; дачний або садовий будинок, гараж та будь яка інша будівля господарського призначення; підприємство або його структурний підрозділ; інше майно, віднесене законом до нерухомого. Земельні торги, яким у системі управління земельними ресурсами належить особливе місце,

проводяться з метою продажу земельної ділянки на умовах конкурсу за принципом: хто більше заплатить. Земельні торги проводяться у формі аукціону, за результатами проведення якого укладається договір купівлі-продажу, оренди, суперфіцію, емфітевзису земельної ділянки з учасником (переможцем) земельних торгів, який запропонував найвищу ціну за земельну ділянку, що продається, або найвищу плату за користування нею, зафіксовану в ході проведення земельних торгів.

Контрольні запитання

1. У чому полягає суть управління землями сільськогосподарського призначення?
2. Які чинники сприяли реформуванню земельних відносин в Україні?
3. Які проблеми виникли з формуванням ринку землі?
4. Які фактори сприяють, а які гальмують здійсненню земельної реформи в Україні?
5. У чому полягає роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами?

Тестові завдання для самоконтролю

Ринок землі в системі управління земельними ресурсами

1. До основних причин, що стримують розвиток ринку земель сільськогосподарського призначення:
  - а) незавершеність законодавчої бази з питань регулювання ринку земель;
  - б) відсутність розвиненої інфраструктури ринку земель сільськогосподарського призначення;
  - в) невизначеність державної регуляторної політики;
  - г) високий рівень корупції; д) відсутність з боку органів державної влади та місцевого самоврядування дієвого контролю за дотриманням земельного законодавства;
  - ж) незалежне фінансове забезпечення;
  - з) відсутність консолідації земель;
  - и) недосконалість організації території сільськогосподарського призначення;
  - і) недостатня інформованість громадян про важливість повноцінного ринку;
  - к) низька грошова оцінка земель;

л) недостатня розвиненість агрохолдингових компаній.

2. Назвіть методи регулювання ринку земель:

- а) адміністративний;
- б) технічний;
- в) ринковий;
- г) фіскальний;
- д) економічний;
- ж) ринковий;
- и) мобільність та креативність.

3. Об'єктами ринку земель можуть бути:

- а) речові права на земельні ділянки;
- б) речові права на чужі земельні ділянки;
- в) емфітевзис;
- г) суперфіції.

4. Суб'єктами ринку земель можуть бути:

- а) фізичні особи;
- б) юридичні особи;
- в) держава;
- г) територіальні громади;
- д) іноземці та особи без громадянства;
- ж) іноземні юридичні особи;
- з) міжнародні організації;
- и) іноземні держави;
- к) фермери;
- л) агрохолдингові компанії;
- м) орендарі;
- н) всі вище приведені.

5. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері ринку земель можна віднести:

- а) формування та організація державної політики у сфері регулювання ринку земель;
- б) захист економічної конкуренції, обмеження монополізму на ринку земель;
- в) затвердження державних програм регулювання ринку земель;
- г) створення спеціалізованих державних підприємств, які реалізують державні програми регулювання ринку земель та здійснюють розпорядження землями державної власності;

д) проведення моніторингу і прогнозування ринку земель.

6. До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у сфері державного регулювання ринку земель можна віднести:

а) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері ринку земель і участь у її реалізації;

б) затвердження державних програм регулювання ринку земель;

в) створення спеціалізованих державних підприємств, які реалізують державні програми регулювання ринку земель та здійснюють розпорядження землями державної власності;

г) моніторинг і прогнозування ринку землі;

д) організація договорів купівлі-продажі земельних ділянок;

ж) визначення прогнозних цін на землю;

з) ліцензування господарської діяльності щодо проведення земельних торгів з продажу землі державної і комунальної власності.

7. Хто може бути ліцитатором з продажу земельних ділянок?

а) громадяни України;

б) іноземці;

в) особи без громадянства;

г) будь хто, що склали кваліфікаційний іспит;

д) будь хто, що отримали кваліфікаційне свідоцтво ліцитатора з продажу земельних ділянок.

8. За результатами проведення земельних торгів виконавцем торгів складається:

а) акт;

б) договір;

в) звіт;

г) протокол;

д) сервітут;

ж) землевпорядна документація про вилучення земельної ділянки.

9. Фінансування проведення земельних торгів з відчуження речових прав на земельні ділянки державної та комунальної власності проводиться за рахунок:

а) коштів зацікавлених в отриманні земель;

б) коштів Держгеокадастру;

в) Держбюджету України;

г) коштів місцевих бюджетів;

д) коштів спеціалізованих державних підприємств, які реалізують державні програми регулювання ринку земель.

10. Об'єктами грошової оцінки землі є:

- а) сільськогосподарські угіддя;
- б) сільськогосподарські підприємства;
- в) юридичні особи;
- г) земельні ділянки.

11. Види грошової оцінки земель:

- а) економічна оцінка;
- б) нормативна;
- в) експертна;
- г) диференційна;
- д) рентна.

12. Не підлягають продажу на конкурентних засадах (земельних торгах) земельні ділянки державної та комунальної власності або права на них у разі:

- а) розташування на земельних ділянках об'єктів нерухомого майна, що перебувають у власності фізичних чи юридичних осіб;
- б) використання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, та спеціального користування відповідно до отриманих спеціальних дозволів (ліцензій);
- в) будівництва об'єктів, що в повному обсязі здійснюється за кошти державного та місцевих бюджетів;

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет науки і методи дослідження. Поняття управління земельними ресурсами.
2. Наукові принципи, методи та функції управління .
3. Використання земельного фонду.
4. Земельна рента як важіль управління земельними ресурсами.
5. Земля як цілісний об'єкт управління.
6. Основні принципи організації раціонального використання та охорони земель в умовах ринку.
7. Роль управління земельними ресурсами.
8. Мета і завдання ефективного управління земельними ресурсами.
9. Управління земельними ресурсами в період Литовської доби та Польський період.
10. Управління земельними ресурсами в період Столипінської реформи.
11. Земельний кодекс – правова основа ефективного управління.
12. Законодавчі акти та нормативні документи в системі управління.
13. Теоретичні засади інформаційного забезпечення.
14. Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами через показники оцінки земель.
15. Конституційні засади управління земельними ресурсами.
16. Земельно-кадастрова інформація.
17. Компетенція вертикальної ієрархії в галузі управління земельними ресурсами.
18. Види, форми та принципи сучасного землеустрою.
19. Суть і структура землевпорядкування агроформувань.
20. Суть і структура землевпорядкування інших категорій земель.
21. Зміст землеустрою.
22. Значення землеустрою в системі управління.
23. Підготовка кадрів для державних земельних органів.
24. Особливості управління земельними ресурсами на сучасному етапі.
25. Трансформація форм власності на землю в умовах сьогодення.
26. Призначення та завдання моніторингу. Основні положення про моніторинг земель.
27. Формування ринку землі.
28. Управління землями сільськогосподарського призначення.
29. Управління земельними ресурсами з особливим режимом використання.

30. Роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами.
31. Концептуальні засади ресурсоощадного землекористування.
32. Вдосконалення екологічної інфраструктури.
33. Концепція розвитку природно-заповідних територій в Україні. Сутність і зміст земель природно-заповідного фонду.
34. Органи управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
35. Режим використання земель природно-заповідного фонду.
36. Розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності як функції управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
37. Роль технічного паспорта земельних ділянок агроформувань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андріяш В., Громадська Н., Управління земельними ресурсами: поняття, зміст та особливості [Електрон. ресурс], О. Малікіна // Літопис Волині. Електрон. текст. дані. 2022. Вип. 27. С. 231–236. Режим доступу: <http://www.litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/391>,

2. Глушенкова І. С., Анопрієнко Т. В., Кошкалда І. В., Трегуб О. М. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.

3. Третяк М., Третяк В. М., Курильців Р. М., Прядка Т. М., Третяк Н. А.. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики : монографія Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.

4. Гаража О. Рентна інституціональність управління земельними ресурсами України [Електрон. ресурс] Землевпорядний вісник. Електрон. текст. дані. 2015. Вип. 2. С. 21–24. Режим доступу: <http://surl.li/jqbes>.

8. Попов А. С. Управління земельними ресурсами : навч. посіб. Миколаїв : МНАУ, 2022. 214 с.

9. Радзій В. Ф. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій Луцьк : Вол. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 130 с.

10. Плуталова О. Г. Історичні аспекти державного управління земельними відносинами в Україні [Електрон. ресурс] Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Електрон. текст. дані. 2020. Вип. 3 (70). Т.31. С.24–28. Режим доступу :

http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/7.pdf.

11. Малий І. Й. Управління земельними ресурсами України:

минули й майбутнє [Електрон. ресурс] Економіка та держава. Електрон. текст. дані. 2020. Вип. 3. С. 28–33. Режим доступу : http://www.economy.in.ua/pdf/3_2020/7.pdf,

12. Перович І. Л. Державний земельний кадастр [Електрон. ресурс] : конспект лекцій. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 123 с.

13. Удовенко І.О., Шемякін М. В., Кононенко С. І., Мельник М. В. Історія землеустрою України: від стародавніх часів до сьогодення [Електрон. ресурс] Агросвіт. Електрон. текст. дані. 2021. Вип. 19. С. 41–49. Режим доступу : http://www.agrosvit.info/pdf/19_2021/7.pdf.

14. Зубар І. В. Державне управління земельними ресурсами [Електрон. ресурс]. Публічне управління та митне адміністрування. Електрон. текст. дані. 2022. Вип. 4(35). С. 34–39. Режим доступу : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/5349/1/6.pdf>.

15. Шарий Г. І., Тимошевський В. В., Міщенко Р. А., Юрко І. А.. Управління земельними ресурсами: навч. посіб. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 172 с.

16. Конституція України [Електрон. ресурс] : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР : станом на 1 січ. 2020 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>,

17. Про охорону навколишнього природного середовища [Електрон. ресурс] : Закон України від 25.06.1991 № 1264–ХІІ : станом на 9 лип. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.

18. Земельний кодекс України [Електрон. ресурс]: Закон від 25.10.2001 № 2768–ІІІ : станом на 22 черв. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

19. Лебедець О. В. Принципи раціонального використання земельних ресурсів [Електрон. ресурс] Агросвіт. Електрон. текст. дані.

2010. № 6. С. 10–13. Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/6_2010/3.pdf.

20. Про охорону земель [Електрон. ресурс] : Закон України від 19.06.2003 № 962–IV : станом на 18 трав. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>.

21. Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 14.01.2015 № 15 : станом на 18 трав. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF#Text>,

22. Про місцеве самоврядування в Україні [Електрон. ресурс] : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 9 лип. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97->.

23. Про місцеві державні адміністрації [Електрон. ресурс] : Закон України від 09.04.1999 № 586–XIV : станом на 27 лип. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.

24. Про Державний земельний кадастр [Електрон. ресурс] : Закон України від 07.07.2011 № 3613–VI : станом на 18 трав. 2023 р. Електрон. текст. дані. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>,

25. Про національну інфраструктуру геопросторових даних [Електрон. ресурс] : Закон України від 13.04.2020 № 554–IX : станом на 9 лип. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text>, вільний (дата звернення: 28.07.2023).

26. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України

від 17.10.2012 № 1051 : станом на 4 лип. 2023 р. Електрон. текст. дані.
Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>,

27. Yasinetska I. Current state, problems and prospects of application of geographic information systems in land management [Electronic resource] Actual problems of science and practice : the 14th International scientific and practical conference. Electronic text data. Sweden : Stockholm, 2020. P. 654–657. Regime of access: <http://surl.li/jqbgq>.

28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно розмежування земель державної і комунальної власності [Електрон. ресурс] : Закон України від 06.09.2012 № 5245–VI : станом на 27 трав. 2021 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5245-17#Text>,

29. Земельний довідник України [Електрон. ресурс] / Агрополіт. Електрон. текст. дані. 2020. 30 с. Режим доступу : <http://surl.li/jqbcv>,

30. Про оренду землі [Електрон. ресурс] : Закон України від 06.10.1998 № 161–XIV: станом на 8 черв. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>,

31. Про оцінку земель [Електрон. ресурс] : Закон України від 11.12.2003 № 1378–IV : станом на 8 черв. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>,

32. Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 № 1051 і від 7 лютого 2018 № 105 [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.01.2021 № 6 : станом на 5 січ. 2021 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2021-%D0%BF#Text>.

33. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності [Електрон. ресурс]

: Закон України від 17.11.2009 № 1559–VI : станом на 31 бер. 2023 р. —
Електрон. текст. дані. Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17#Text>.

34. Про невідкладні заходи прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва [Електрон. ресурс] : Указ Президента України від 10.11.1994 № 666/94 : станом на 6 серп. 2008 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/666/94#Text>, вільний (дата звернення: 28.07.2023).

35. Про виконавче провадження [Електрон. ресурс] : Закон України від 02.06.2016 № 1404–VIII : станом на 22 трав. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> вільний (дата звернення: 28.07.2023).

36. Кодексу України про адміністративні правопорушення [Електрон. ресурс] : Закон від 07.12.1984 № 8073–X : станом на 29 лип. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/ed20230729>, вільний (дата звернення: 30.07.2023).

37. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану [Електрон. ресурс] : Закон України від 12.05.2022 № 2247–IX : станом на 12 трав. 2022 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#Text>,

50. Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 № 564 : станом на 23 трав. 2023 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2022-%D0%BF#Text>,

53. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо

відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського. призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель [Електрон. ресурс] : Закон України від 19.10.2022 № 2698–IX : станом на 19 жовт. 2022 р. Електрон. текст. дані. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-20#Text>, вільний (дата звернення: 30.07.2023).

Інформаційні ресурси:

1. Публічна кадастрова карта <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>
2. Містобудівний кадастр <http://mkk.kga.gov.ua/>
3. Генеральний план м. Києва <http://kga.gov.ua/generalnij-plan>
4. Державний реєстр нерухомих пам'яток України.
<https://mcip.gov.ua/kulturna-spadshchyna/derzhavnyu-reiestrnerukhomykh-ram-iatok-ukrainy/>
5. Сервіс розміщення оголошень ринку нерухомого майна. Дом.РІА.
<https://dom.ria.com>
6. Сервіс розміщення оголошень ринку нерухомого майна. FLATFY. <https://flatfy.ua>
7. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/> Офіційний веб-сайт бібліотеки Київського національного університету будівництва і архітектури <https://library.knuba.edu.ua/>

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Гамова Оксана Вікторівна

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Економіка»
освітньо-професійної програми «Економіка та управління ринком землі»

Рецензент *В.В. Семченко*

Відповідальний за випуск *Д. І. Бабміндра*

Коректор *А. В. Селіщева*